

Т. А. Шестаковська,
к. е. н., старший викладач, Чернігівський національний технологічний університет
ORCID ID: 0000-0002-8098-8439
Т. І. Батракова,
к. е. н., доцент, Запорізький національний університет
ORCID ID: 0000-0002-5710-9416

DOI: 10.32702/2306-6814.2019.15.94

СТРАТЕГІЧНІ ОРІЄНТИРИ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРУ В УКРАЇНІ

T. Shestakovska,
PhD in Economics, Senior Lecturer, Chernihiv National University of Technology
T. Batrakova,
PhD in Economics, associate professor, Zaporizha National University

STRATEGIC ENVIRONMENTS OF THE STATE POLICY TO PROVIDE INNOVATIVE DEVELOPMENT OF AGRICULTURAL SECTOR IN UKRAINE

У статті обгрунтовано доцільність та формалізовано змістовність удосконалення й активізації стратегічних орієнтирів державної політики інноваційного розвитку аграрного сектору в Україні. Визначено мета та напрями формування структурної державної політики інноваційного розвитку аграрного сектору. Для формування стратегічних орієнтирів сучасної державної політики інноваційного розвитку аграрного сектору було проведено пілотне обстеження у формі анкетування серед науковців, викладачів, державних службовців та представників аграрного бізнесу. Систематизовані пріоритети державної політики інноваційного розвитку аграрного сектору: економічні (підвищення рівня вітчизняної та міжнародної конкурентоспроможності галузі; стійкий розвиток; зростання доходів країни; підвищення техніко-технологічного рейтингу країни); соціальні (підвищення якості життя населення; зростання індексу розвитку людського капіталу; зростання зайнятості; інтелектуалізація суспільства); екологічні (забезпечення населення екологічно безпечними продуктами харчування; раціональне використання, збереження, відновлення природних ресурсів). Визнано, що стратегічними орієнтирами державної політики інноваційного розвитку аграрного сектору є такі: економічні, наукові, інтелектуальні, інституційні, консультативні, зниження ризиків та інформаційні. Представлено заходи для реалізації стратегічних цілей держави та їх результативність.

The article substantiates the expediency and formalization of the improvement and revitalization of strategic guidelines for the state policy of innovation development of the agrarian sector in Ukraine. The purpose and directions of formation of the structural state policy of innovative development of the agrarian sector are determined. A pilot survey was carried out in the form of questionnaires among scientists, lecturers, civil servants and representatives of agrarian business in order to form strategic orientations for the modern state policy of innovative development of the agrarian sector. Systemized priorities of the state policy of innovative development of the agrarian sector: economic (raising the level of domestic and international competitiveness of the industry; sustainable development; increasing the country's revenues; improving the country's technical and technological rating); social (improving the quality of life of the population, growth of the index of human capital development, employment growth, intellectualization of society); ecological (provision of population with

ecologically safe food products, rational use, preservation, restoration of natural resources). It is recognized that strategic orientations of the state policy of innovative development of the agrarian sector are the following: economic, scientific, intellectual, institutional, consulting, risk reduction and information. The implementation of certain strategic guidelines will promote the implementation of the declared principles of country's development on an innovative basis; bring together and combine education, science and agrarian production with the goals and objectives, thereby ensuring synergetic effects from their close interaction; will promote the restoration and harmonization of the ecological environment; to form the basis for the transition of the agrarian sector of Ukraine from the path of overtaking development to the path of protraction; will ensure a significant increase in the competitiveness of domestic agricultural products in the international market. The measures for realization of the strategic goals of the state and their effectiveness are presented.

Ключові слова: аграрний сектор, інноваційний розвиток, державна політика, стратегічні цілі, структурна політика.

Key words: agrarian sector, innovation development, state policy, strategic goals, structural policy.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Аграрний сектор в Україні перебуває у складних організаційно-економічних умовах невизначеності щодо параметрів інноваційності та державної політики стосовно регулювання його інноваційного розвитку. В сучасних умовах сформовано безліч регулятивних проблем в системі формування й розвитку інноваційного потенціалу аграрного сектору, засад становлення адаптивної інноваційної моделі. За відсутності чіткого концептуально-методологічного бачення аналізу представленої проблеми, яка, безумовно, потребує вирішення, науковий пріоритет полягає у розробці стратегічних орієнтирів державної політики інноваційного розвитку аграрного сектору. Виникла необхідність розробки комплексного національно-ідентичного підходу до вирішення проблеми виходу аграрного сектору з інноваційної кризи, розробити адаптовану до українських реалій концепцію стратегічних дій держави у напрямку інноваційного розвитку, яка б враховувала також регіональні особливості. Це, на думку автора, з часом сприятиме формуванню такого типу взаємодії продуктивних сил і реалізації виробничих відносин, які несуть у собі підвалини прогресивності.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

У дослідженнях вітчизняних вчених-економістів, присвячених проблемам формування та реалізації державної політики інноваційного розвитку аграрного сектору в більшій мірі досліджується стан речей, що склався в даній сфері і в меншій мірі надаються пропозиції з її удосконалення.

Управлінські аспекти формування та реалізації державної політики інноваційного розвитку аграрного сектору розроблялися у працях: В. Борщевського, І. Гришової, О. Дяченка, О. Маноїленка, І. Мушака, А. Никифорова, В. Русана, П. Саблук, М.Скорик, А. Черепа та ін. [1—13].

Незважаючи на широкий спектр напрямів дослідження особливостей формування та реалізації державної політики інноваційного розвитку аграрного сектору, у працях зазначених учених практично не знайшли відображення питання розробки стратегічних орієнтирів державної політики інноваційного розвитку аграрного сектору та їх результативності.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Мета статті полягає в обґрунтуванні науково-прикладних засад формування та реалізації стратегічних векторів державної політики інноваційного розвитку аграрного сектору в Україні.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Інноваційний розвиток аграрного сектору забезпечує відповідна державна інноваційна політика, яка реалізується через інноваційно-інвестиційний розвиток виробничої діяльності. Сучасна інноваційна політика — це сукупність науково-технічних, виробничих, управлінських, фінансово-збутових та інших заходів, пов'язаних із просуванням нової чи поліпшеної продукції на ринок; це складний і не позбавлений ризику процес, хід якого визначається вихідними науково-технічними, фінансово-інвестиційними, соціально-економічними передумовами [1].

У свою чергу, у ході формування та реалізації державної політики інноваційного розвитку аграрного сектору варто враховувати його основні особливості [2—4]: по-перше, нееластична пропозиція землі та робочої сили, що спонукає до орієнтації інновацій на підвищення продуктивності землі, або продуктивності робочої сили; по-друге, для суб'єктів аграрного сектору вирішальне значення при прийнятті рішень щодо інновацій має стабілізація їхнього доходу, а не стабілізація цін на продукцію. Тому, поряд з інноваціями, орієнтованими на зниження внутрішніх питомих витрат, системно по-

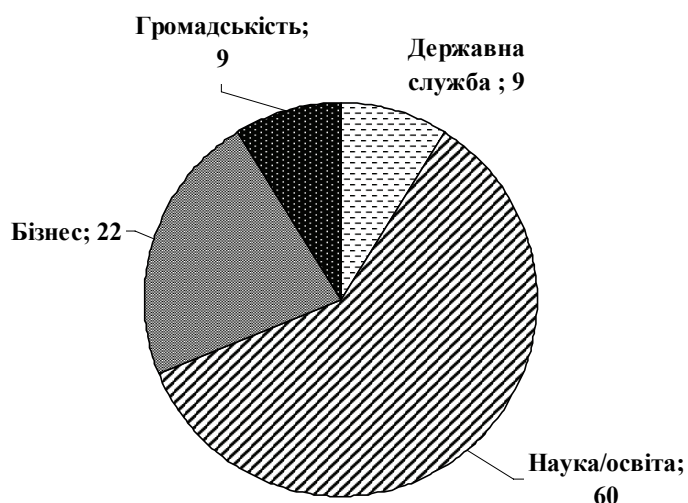

Рис. 1. Структура респондентів за професійною діяльністю, %

винні впроваджуватися інновації у напрямі збільшення обсягів виробництва а, головне, орієнтовані на диверсифікацію останнього.

Так, на думку науковця П. Саблук, важливими напрямками державної політики інноваційного розвитку є: у рослинництві (розроблення системи агротехнічних заходів поетапного освоєння раціональної структури посівних площ, розробка високоадаптивних сортів й гібридів з високим рівнем генетичного захисту від біотичних та абіотичних факторів відповідного середовища, розробка генетично запрограмованих сортів і гібридів заданої біологічної й господарської спрямованості, удосконалення технологій обробітку ґрунту, освоєння промислових біотехнологій; у тваринництві (, реструктуризація породного складу, нарізкування та стабілізація поголів'я сільськогосподарських тварин, відродження вівчарства, створення державної системи селекції у тваринництві і птахівництві тощо) [5].

Структурно та логічно стратегічні цілі державної політики забезпечення інноваційного розвитку аграрного сектору повинні відповідати Закону України "Про інноваційну діяльність" від 05.12.2012 р. № 40-IV, Закону України "Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні" від 05.12.2012р. № 3715— VI, Закону України "Про наукову і науково-технічну діяльність" від 16.07.2019 р. № 848-VIII, Закону України "Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки" від 16.01.2016 р. № 2623-III, Стратегії розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року, Концепції Державної цільової програми розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року [6—8].

Тому держава повинна ініціювати розробку і активне впровадження в життя заходів щодо інноваційного розвитку аграрного сектору. У свою чергу, варто зауважити, що на сьогоднішній день ще не розроблено повноцінної структурної державної політики, спрямованої на подолання сукупності структурних деформацій в аграрній галузі. Структурна державна політика є одним з найбільш проблемних напрямів адже ставлення до неї є неоднозначним. Деякі науковці вважають, що структурна політика за своїм змістом є близькою до загальних заходів державного регулювання, інші розглядають

як важливу складову частину економічної політики держави, адже структурність вирішення ратегічних завдань має зовсім інший якісний рівень.

Спираючись на проведенний нами аналіз, а також цільові орієнтири державної політики інноваційного розвитку аграрного сектору, кінцевою метою визначимо задоволення індивідуальних, суспільних та державних потреб й інтересів. Оскільки інтереси та потреби є неоднорідними, а швидше специфічними, головну мету структурної державної політики інноваційного розвитку аграрного сектору поділимо на такі підділі: 1) задоволення населення в продуктах харчування та забезпечення переробної промисловості сировиною; 2) підвищення конкурентоспроможності аграрного сектору та забезпечення структурного маневру щодо пріоритетних підгалузей; 3) а сталий розвиток сільських територій та підвищення якості життя населення.

Досягнення поставлених цілей можливе тільки у разі обґрунтування й дотримання напрямків структурної державної політики, які мають охоплювати всі базові структурні зрізи аграрної сфери, ініціюючи і стимулюючи певні позитивні зрушення:

1. Галузева структура: стрімкий розвиток пріоритетних аграрних галузей, які є точками росту й забезпечують економічний прорив у контексті формування сприятливих умов для довгострокового сталого розвитку аграрного сектору. Формування нових виробництв у відповідності до міжнародних прогресивних тенденцій. Підтримка розвитку унікальних національних виробництв у напрямі створення нових конкурентних переваг галузі. Створення альтернативних сільському господарству виробництв, які передбачають використання рекреаційного й культурно-історичного потенціалів територій.

2. Організаційно-економічна структура: Покращення співвідношення кількості прибуткових та збиткових підприємств. Підтримання багатоукладності на селі. Стимулювання процесів реструктуризації та реформування аграрних підприємств, підвищення їх результативності, зокрема шляхом стимулювання інноваційної активності, розвиток ринку консалтингових послуг, формування системи інформаційного забезпечення, доступність фінансово-інвестиційних ресурсів, сприяння процесам інтеграції.

3. Інституціональна структура: Врегулювання питань власності в сільському господарстві. Підтримка малого та середнього бізнесу. Створення рівних умов функціонування й одержання доходів, формування ефективного конкурентного середовища та взаємовигідних відносин між суб'єктами господарювання. Забезпечення адекватних пропорцій державної підтримки аграрного сектору. Розвиток інститутів ринку сільськогосподарської продукції та сировини, праці і капіталу, формування інноваційної інфраструктури.

4. Територіальна структура: Прогресивний розподіл випуску продукції галузі по території країни. Вирівнювання межрегіональних рівнів соціально-економічного розвитку галузі.

5. Відтворювальна структура: Забезпечення оптимальних пропорцій у структурі факторів вироб-

ництва. Максимальне залучення в господарський оборот і підвищення ефективності використання природних, матеріальних та людських ресурсів на основі посилення мотиваційних механізмів розвитку, інноваційно-інвестиційної діяльності, ресурсозберігаючої політики, підтримка "зеленої" економіки та ін.

6. Науково-технологічна структура: Перехід на інноваційний шлях розвитку, технічна й технологічна модернізація галузі.

7. Структура зовнішньоекономічних зв'язків: Прогресивні зміни структури імпорту й експорту в галузі. Максимально можливе задоволення попиту населення на продовольчі товари за рахунок власних ресурсів та активізація процесів імпортозаміщення. Формування пріоритетів та інструментів зовнішньоекономічної аграрної політики [9—11].

Для формування стратегічних орієнтирів сучасної державної політики інноваційного розвитку аграрного сектору нами було проведено пілотне обстеження у формі анкетування серед науковців, викладачів, державних службовців та представників аграрного бізнесу (рис. 1), у Київській, Харківській, Одеській, Чернігівській та Сумській областях. Розроблена нами анкета "Оцінка результативності державної політики інноваційного розвитку аграрного сектору" вміщує 12 запитань і належить до анкет змішаного типу (включає запитання відкритого та закритого типу).

Структурно анкету побудовано так, щоб максимально врахувати думку всіх респондентів щодо проблем та пріоритетів реалізації державної політики інноваційного розвитку аграрного сектору в Україні, що, в свою чергу, повинно гарантувати практичну дієвість рекомендацій,

Таблиця 1. Оцінка респондентами дієвості інструментів державної політики інноваційного розвитку аграрного сектору в Україні

Варіанти відповідей	Розподіл відповідей, %
Відмінно	3
Задовільно	25
Незадовільно	67
Важко оцінити	5

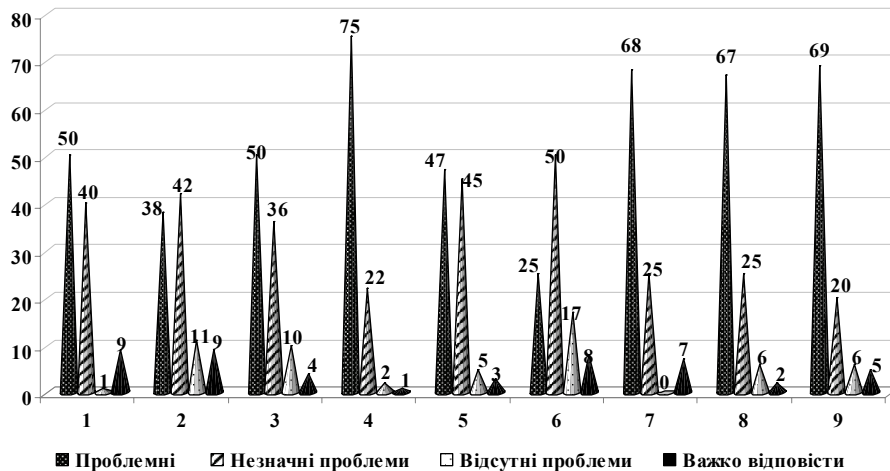
Таблиця 2. Оцінка впливу складових державної політики на розвиток аграрного сектору

Місце	Складова державної політики	До сіх опитаних, %
1	Політична	53
2	Грошово-кредитна	23
3	Правова	20
4	Бюджетно-податкова	26
5	Тінюва	27
6	Виробнича	23
7	Соціальна	23
8	Відносини власності	27
9	Зовнішньоекономічна	33

отриманих нами у результаті проведеного дослідження.

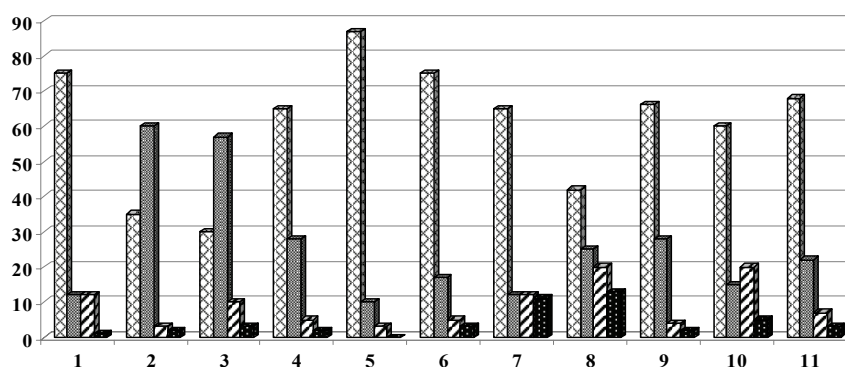
Відповідь на перше запитання "Як Ви оцінюєте інструменти державної політики інноваційного розвитку аграрного сектору в Україні?" показала, що 67 % респондентів вважає стан сучасної державної політики у досліджуваній сфері незадовільним (табл. 1).

Визначення проблем інноваційного розвитку, їх структури, гостроти та вагомості є важливим кроком при формуванні стратегічних орієнтирів державної

1. Низька ефективність управління
2. Неефективність міжгалузевих економічних відносин та фінансового регулювання
3. Розбалансованість внутрігосподарських і міжгалузевих взаємовідносин
4. Занепад виробництва, відсутність ефективної системи відтворення виробничого потенціалу
5. Відсутність чіткої стратегії приватизації, невикористання її можливостей для інвестування
6. Низький рівень соціальної орієнтації економіки
7. Корумпованість економіки
8. Руїнування національного багатства, шляхом вивозу та відпливу за межі України матеріальних, фінансових ресурсів та інтелектуального і людського потенціалу
9. Високий рівень політичного протистояння, негативний його вплив на економічний розвиток

Рис. 2. Ступінь прояву проблем державної політики у розвитку аграрного сектору в Україні

1. Незадовільний обсяг інвестиційного забезпечення
2. Зростання витрат виробництва
3. Недосконала структура виробництва
4. Руйнування переробних підприємств
5. Використання застарілих технологій, зношених фондів та застосування екологічно-шкідливих технологій
6. Недосконала фінансово-кредитна система
7. Обмежені можливості вигідного збуту
8. Відсутність сформованих оптово-роздрібних ринків, обслуговуючих кооперативів
9. Звуження внутрішнього ринку збуту сільськогосподарської продукції, втрата доступу на зовнішні ринки
10. Вузький платоспроможний попит аграрних підприємств на товари виробничого призначення
11. Диспаритет цін на сільськогосподарську та промислову продукцію

Рис. 3. Оцінка впливу причин на занепад аграрного сектору в Україні

політики. Кожна проблема обумовлена цілою низкою накопичених причин й обставин, які перетворили їх з потенційних на реальні. Для визначення джерел виникнення проблем інноваційного розвитку аграрного сектору респондентам було запропоновано оцінити складові, які найбільше впливають на їх виникнення (табл. 2).

Перше місце серед найвпливовіших і визначальних джерел посіла політична складова, що віддзеркалює ускладнення суспільно-політичного стану в країні. Під час визначення рівня деструктивного впливу можливих проблем державної політики на розвиток галузі респондентами було встановлено (рис. 2) найбільш проблемні: занепад виробництва, відсутність ефективної

системи відтворення виробничого потенціалу; високий рівень політичного протистояння, негативний його вплив на економічний розвиток; корумпованість економіки та руйнування національного багатства шляхом вивозу та відпливу за межі країни матеріальних, фінансових ресурсів та інтелектуального і людського потенціалу.

Причини, які мають високий вплив на занепад аграрного сектору розглянуто на рисунку 3. Серед них респонденти відмітили такі, як використання застарілих технологій, зношених фондів та застосування екологічно шкідливих технологій; незадовільний обсяг інвестиційного забезпечення та недосконала фінансово-кредитна система, а також звуження внутрішнього ринку збу-

Таблиця 3. Оцінка ступеня впливу загроз на рівень інноваційного розвитку аграрного сектору, %

Загроза	Вплив високий	Мають певний вплив	Не мають впливу	Важко відповісти
Невідповідність програм реформування економіки країни і результатів їх здійснення визначеним соціальним пріоритетам на селі	58	42	-	-
Низький рівень життя сільського населення, стає його падіння, неефективність політики доходів	69	28	3	-
Розшарування суспільства по майновому і соціальному статусу	50	47	-	3
Негативні наслідки економічної кризи	72	28	-	-
Поглиблення соціально-демографічної кризи (відсутність простого відтворення населення, скорочення тривалості життя, зростання смертності та захворюваності)	67	33	-	-
Нерозвиненість соціально-трудових відносин між власником і працівником	42	50	3	5
Втрата мотивації до продуктивної праці, недосконалість системи її оплати	72	28	-	-
Руйнування соціальної інфраструктури на селі	78	19	-	3

ту сільськогосподарської продукції, втрата доступу на зовнішні ринки та диспаритет цін на сільськогосподарську та промислову продукцію.

Розглядаючи можливі причини й загрози, респонденти відмітили, що суттєвими з них, які мають істотний вплив на розвиток аграрного сектору (табл. 3) є: руйнування соціальної інфраструктури, негативні наслідки економічної кризи та втрата мотивації до продуктивної праці, низький рівень життя населення сільської місцевості, неефективність політики доходів.

Визначення чинників, які можуть сприяти забезпеченню інноваційного розвитку аграрного сектору (табл. 4) дозволяє сформулювати пріоритетні напрями та стратегічні орієнтири державної політики забезпечення інноваційного розвитку аграрного сектору в Україні.

Оскільки інноваційний розвиток аграрного сектору потребує інституційного забезпечення, у рамках анкетування респонденти відповідали на питання про потребу створення спеціальної організаційної структури (табл. 5), яка не тільки буде здійснювати формування системи заходів інноваційного розвитку аграрного сектору, а й моніторинг їх реалізації.

Отже, більшість респондентів вважають, що необхідно створити певну організаційну структуру, яка буде відповідати за інноваційний розвиток аграрного сектору. Оскільки, за результатами анкетування нами визначено вагомість та гостроту проблем державної політики інноваційного розвитку аграрного сектору. У результаті проведеного дослідження встановлено, що в Україні інноваційна сфера займає у загальному обсязі виробничої продукції незначну питому вагу (близько 10%). Причому основними принципами державної політики інноваційного розвитку аграрного сектору є: визначення державних пріоритетів інноваційного розвитку; формування нормативно-правової бази щодо інноваційної діяльності; створення умов для розвитку вітчизняного науково-технічного потенціалу; забезпечення співпраці та взаємодії науки, освіти, виробництва, фінансово-кредитної сфери [9].

Тобто державна політика інноваційного розвитку аграрного сектору полягає в забезпеченні значних структурних зрушень в економіці, техніці чи технологіях. Реалізація такої політики передбачає: матеріально-фінансове забезпечення довгострокових програм інноваційного розвитку науково-технічної інфраструктури (лабораторій, інноваційних наукових центрів); розробка механізму фінансування нововведень, які є ризикованими; реалізація науково-технічних програм, що потребують міжгалузевої кооперації чи "спільної роботи" науки з аграрним виробництвом; задоволення стратегічних і соціальних суспільних потреб тощо [10].

Отже, реалізація державної політики забезпечення інноваційного розвитку аграрного сектору виражається у розробці нормативно-правової бази, орієнтованої на активізацію інноваційної діяльності в галузях сектору, розробку і здійснення інноваційно-інвестиційної політики, підтримку інформаційно-аналітичного середовища інноваційних процесів та передбачає комплекс взаємопов'язаних стратегічних цілей та заходів (рис. 4).

Таблиця 4. Рейтинги чинників, які можуть сприяти забезпеченню інноваційного розвитку аграрного сектору в Україні

Рейтинг	Чинник	% відповідей
1	Запобігання виникнення економічних загроз в аграрній сфері	43
2	Удосконалення нормативно-правової бази	34
3	Реалізація програм розвитку сільських територій	33
4	Вдосконалення фінансово-кредитної системи	30
5	Підвищення конкурентоспроможності аграрних підприємств	30
6	Створення сприятливого інвестиційного клімату	27
7	Розробка державних програм (стратегій)	27
8	Створення умов сталого економічного розвитку	23

Таблиця 5. Функціонування організаційної структури із забезпечення інноваційного розвитку аграрного сектору

	Так, обов'язково	Так, якщо є потреба	Не обов'язково
На рівні держави	58	39	3
На локальному рівні (в області, районі)	29	36	35

Впровадження визначених стратегічних орієнтирів сприятиме реалізації задекларованих принципів розвитку країни на інноваційних засадах; наблизить та поєднає в цілях і завданнях освіту, науку і аграрне виробництво, забезпечивши таким чином синергетичний ефект від їх тісної взаємодії; сприятиме відновленню та гармонізації екологічного середовища; сформулювати засади для переходу аграрного сектора України із шляху наздоганяючого розвитку на шлях випереджувального; забезпечить значне підвищення рівня конкурентоспроможності вітчизняної сільськогосподарської продукції на міжнародному ринку. Виходячи із вище представленого, встановлено, що для успішної реалізації стратегічних цілей державної політики інноваційного розвитку аграрного сектору необхідно розробляти систему наукових й організаційно-технічних заходів, основними з яких є такі:

1. Нормативно-правові: удосконалення та контроль за дотриманням законодавства; охорона прав та інтересів суб'єктів аграрного сектору, які здійснюють інноваційну діяльність; охорона прав володіння, користування та розпорядження інноваціями; захист інтелектуальної власності; розвиток договірних відносин.

2. Організаційні: державна підтримка інноваційних проектів; розвиток інноваційної інфраструктури для результативної інноваційної діяльності; стимулювання інноваційної діяльності; інформаційна підтримка інноваційної діяльності; сприяння інтеграційним процесам, розширенню міжнародної взаємодії та співпраці в інноваційній сфері; захист інтересів вітчизняних суб'єктів інноваційної діяльності в міжнародних організаціях.

3. Фінансово-інвестиційні: проведення бюджетної політики, що забезпечує фінансування інноваційної діяльності; виділення прямих державних інвестицій для реалізації інноваційних програм та проектів, важливих

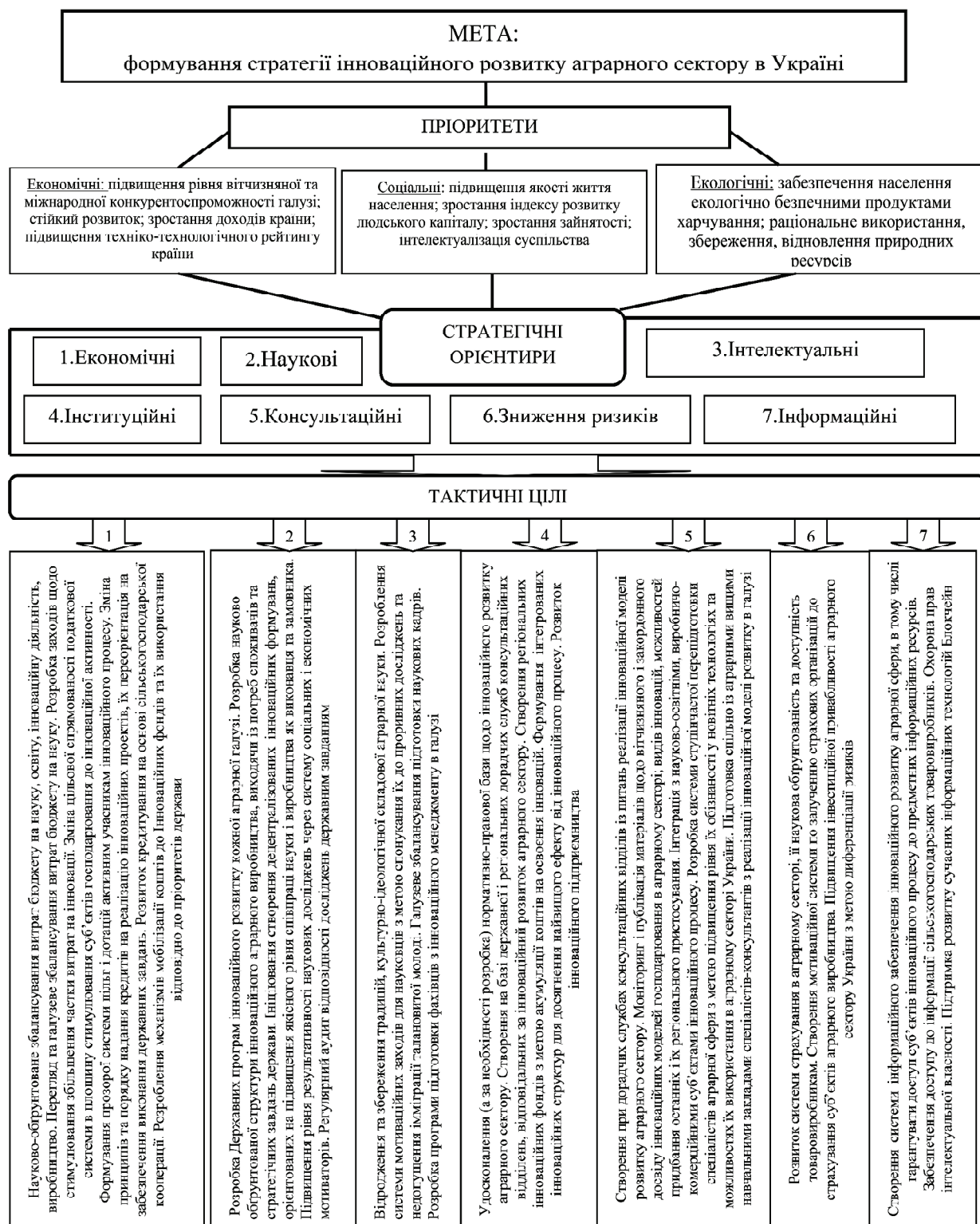

Рис. 4. Ключові стратегічні та тактичні орієнтири державної політики забезпечення інноваційного розвитку аграрного сектору в Україні

для суспільного розвитку, але не привабливих для приватних інвесторів; спрямування в інноваційну сферу бюджетних коштів та підвищення ефективності їх використання; створення сприятливого інвестиційного клімату в інноваційній сфері; пільгове кредитування.

4. Економічні: забезпечення ефективної зайнятості населення в інноваційній сфері; розвиток кадрового потенціалу; стимулювання попиту на інновації;

сприяння модернізації техніки та технологій; активізація інноваційного підприємництва; підтримка вітчизняної інноваційної продукції на міжнародному ринку.

ВИСНОВКИ

Отже, важливою умовою для ефективної державної політики інноваційного розвитку аграрного сектору є реалізація спеціальної концепції та поточних програм, у

тому числі за кожним напрямом, а також з фінансовим забезпеченням ґрунтуючись на визначених автором стратегічних й тактичних цілях. Результатом ефективної реалізації державної політики інноваційного розвитку аграрного сектору є: покращення взаємодії між соціально-економічними факторами та інститутами інноваційної інфраструктури, сформоване сприятливе для інноваційної діяльності середовище; підвищення інноваційної активності не лише в частині розробки, але й комерціалізації інновацій; розробка спільних із зарубіжними науковцями дослідницьких проектів; сформована мережева структура інноваційних компаній та кластерів в аграрному секторі; розвинені техніко-технологічні можливості вітчизняних аграрних суб'єктів господарювання, у стратегічній перспективі; результативне фінансування фундаментальних і прикладних досліджень.

Подальший розвиток аграрного сектору в Україні можливий лише на основі ефективної інноваційно-інвестиційної політики держави. Тобто аграрний сектор в Україні має потенційні можливості для поліпшення своїх конкурентних позицій на міжнародному ринку, однак для їх зміцнення державі необхідно здійснити ряд заходів: сформувати соціально-економічну і політичну підтримку суб'єктів аграрного бізнесу, які використовують наукоємне обладнання та нові технології; забезпечити формування й розповсюдження мережі інноваційних фондів для підтримки інноваційного бізнесу на різних рівнях; зорієнтувати необхідну цільову допомогу на реалізацію інноваційних проектів за конкретними напрямками розвитку аграрного виробництва; активізувати податкові пільги для підприємств-виробників інноваційної продукції, що дозволить збільшити фінансові ресурси для реалізації інноваційних проектів й інноваційної програми бізнесу; чітко визначити напрями законодавчого забезпечення щодо фінансування та сформувати механізм підтримки малого інноваційного підприємництва.

Література:

1. Скорик М.О. Система державного регулювання аграрного сектору економіки. Економіка і управління. 2015. № 12. С. 17—22.
2. Манойленко О.В. Управління інноваційними процесами: формування методичного підходу до подолання бар'єрів розвитку. Конкурентоспроможність та інновації: проблеми науки та практики. Х.: ВД "ІНЖЕК", 2013. С. 139—158.
3. Никифоров А.Є. Інноваційна діяльність: теорія і практика державного управління: монографія / А.Є. Никифоров. К.: КНЕУ, 2010. 420 с.
4. Gryshova I., & Shestakovska T. FinTech business and prospects of its development in the context of legalizing the cryptocurrency in Ukraine. The Scientific Papers of the Legislation Institute of the Verkhovna Rada of Ukraine. 2018. 5. pp. 77—89.
5. Саблук П.Т. Інноваційна модель розвитку аграрного сектору економіки України та роль науки в її становленні. Проблеми інноваційно-інвестиційного розвитку. 2011. № 2. С. 200—208.
6. Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні: закон України від 08.09.2011 р. № 3715-VI. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3715-17>
7. Стратегія розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року. Схвалена Розпорядженням Ка-

бінету Міністрів України від 17 жовтня 2013 р. № 806-р. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/806-2013-p>.

8. Концепція Державної цільової програми розвитку аграрного сектору економіки на період до 2022 року: проект. URL: <http://minagro.gov.ua/node/16822>

9. Череп А.В. Управління інноваційними процесами на підприємстві: сучасні підходи та перспективи. Формування ринкових відносин в Україні: збірник наукових праць. 2014. № 4. С. 43—46.

10. Gryshova I.Yu., Shestakovska T.L., Glushko O.V. The economic measurement of convergence of institutional impact on the sustainability of development. Scientific notes of the Institute of Legislation of the Verkhovna Rada of Ukraine. 2017. 4: 75—80.

References:

1. Skoryk, M.O. (2015), "System of state regulation of agrarian sector of economy", *Ekonomika i upravlinnia*, vol. 12. S. 17—22.
 2. Manojlenko, O.V. (2013), "Managing Innovation Processes: Forming a Methodological Approach to Overcoming Barriers to Development", *Konkurentospromozhnist' ta innovatsii: problemy nauky ta praktyky* [Competitiveness and innovation: problems of science and practice], VD "INZhEK", Kharkiv, Ukraine, pp. 139—158.
 3. Nykyforov, A.Ye. (2010), *Innovatsijna diial'nist': teoriia i praktyka derzhavnoho upravlinnia* [Innovation: theory and practice of public administration], KNEU, Kyiv, Ukraine.
 4. Gryshova, I. and Shestakovska, T. (2018), "FinTech business and prospects of its development in the context of legalizing the cryptocurrency in Ukraine", *The Scientific Papers of the Legislation Institute of the Verkhovna Rada of Ukraine*, vol. (5), pp. 77—89.
 5. Sabluk, P.T. (2011), "Innovative model of development of the agrarian sector of Ukraine's economy and the role of science in its formation", *Problemy innovatsijnno-investytsijnnoho rozvytku*, vol. 2, pp. 200—208.
 6. Verkhovna Rada of Ukraine (2011), *The Law of Ukraine "On the Priority Directions of Innovation Activity in Ukraine"*, available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3715-17> (Accessed 05 July 2019).
 7. Cabinet of Ministers of Ukraine (2013), *Resolution "Strategy for the development of the agricultural sector of the economy until 2020"*, available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/806-2013-r> (Accessed 05 July 2019).
 8. Ministry of agrarian policy and food of Ukraine (2019), "The Concept of the State Target Program for the Development of the Agricultural Sector for the Period until 2022: Project", available at: <http://minagro.gov.ua/node/16822> (Accessed 05 July 2019).
 9. Cherep, A.V. (2014), "Management of innovative processes in the enterprise: modern approaches and perspectives", *Formuvannia rynkovykh vidnosyn v Ukraini: zbirnyk naukovykh prats'*, vol. 4, pp. 43—46.
 10. Gryshova, I.Yu. Shestakovska, T.L. and Glushko, O.V. (2017), "The economic measurement of convergence of institutional impact on the sustainability of development", *Scientific notes of the Institute of Legislation of the Verkhovna Rada of Ukraine*, vol. 4, pp. 75—80.
- Стаття надійшла до редакції 19.07.2019 р.